

ПРИКМЕТНИК

Прикметник- це частина мови,
що виражає ознаку предмета і
відповідає на питання *який? чий?*

Прикметники виражають ознаку:

- ✓ кольору
- ✓ віку
- ✓ розміру
- ✓ матеріалу
- ✓ якості
- ✓ запаху
- ✓ принадлежності
- ✓ простору
- ✓ часу
- ✓ внутрішні властивості
- ✓ зовнішні прикмети
- ✓ ознаки за відношенням до місця

Семантичні групи

прикметники	приклади
якісні	велика, духмяне, опуклий, гарячі
відносні	дерев'яні, пташиний, приміський
присвійні	сестрин, вчителів, заяча, мамин
присвійно-відносні	козацький, батьківський
відносно-якісні	залізна воля, дзвінкий голос

ЯКІСНІ ПРИКМЕТНИКИ

ознаки	приклади
приєднують прислівник із значенням міри або ступеня вияву ознаки (<i>мало, надто, надзвичайно, трохи</i>)	<i>відомий, трохи відомий, мало відомий</i>
вступають у антонімічні відношення	<i>свіжий- черствий великий- малий</i>
утворюють якісно- означальні прислівники або іменники з узагальненим значенням прикмети	<i>Чуйний, чуйнодобрий, добро</i>
утворюють ступені порівняння	<i>Білий, біліший, найбільший</i>
за допомогою суфіксів зменшеності і збільшеності та префікса <i>пре-</i> утворюють похідні прикметники	<i>Тонкий- тонесенький, тонюсінський; здоровий- прездоровий</i>
окремі прикметники можуть мати коротку форму	<i>(ясен, весел, певен).</i>

Ступені порівняння

якісний прикметник	вищий ступінь	найвищий ступінь
Товстий	Проста форма: -товстіший - рідший	Проста форма: <ul style="list-style-type: none">• найтовстіший• найрідший
рідкий	Складена форма: - менш товстий - більш рідкий	Складена форма: <ul style="list-style-type: none">• найменш рідкий• найбільш товстий

ВІДНОСНІ ПРИКМЕТНИКИ

Виражають ознаки:

- за призначенням предмета,
- за належністю організації чи установі,
- за матеріалом,
- за просторовими і часовими ознаками,
- за відношенням до вимірів предметів.

ПРИСВІЙНІ ПРИКМЕТНИКИ

Вказують на належність предмета кому-небудь і відповідають на питання **чий? чия? чие?**

Творяться :

1. Від назв людей за допомогою суфіксів **-ів (їв), -ин (-їн):** товаришів, Сергіїв, братів;
2. Від назв тварин за допомогою суфіксів **-ач (-ий), -яч (ий), ин (-ий), їн (-ий):** орлине крило, заячий хвіст.

ПРИСВІЙНО-ВІДНОСНІ ПРИКМЕТНИКИ

Вказують на більш узагальнену віднесеність (*орлина сім'я, журавлиний ключ*).

- Творяться від назв людей, зрідка- від назв тварин за допомогою суфіксів **-ськ (ий)**, **-цьк (ий)**.
- Відповідають на питання **чий? чия? чие? який? яке? які?**
- Виступають тільки в повній формі.
- Можуть набувати значення якісних прикметників. Такі прикметники виділяються в окрему групу **присвійно-якісних** (*дідівські закони, вовчий апетит*).

ВІДНОСНО-ЯКІСНІ ПРИКМЕТНИКИ

- Вживаються здебільшого у переносному значенні (залізна воля, золоте серце)
- Набування значення якості залежить від іменника, з яким сполучається прикметник
- Найчастіше вживаються у художньому стилі

ПОВНІ ТА КОРОТКІ ПРИКМЕТНИКИ

прикметники	приклади
повні: стягнені нестягнені	<i>зелений, повний</i> <i>синє, червоне</i> <i>синєє, червонеє</i>
короткі	<i>зелен, повен, красен</i>

ТВЕРДІ ТА М'ЯКІ ПРИКМЕТНИКИ

прикметники	приклади
тверда група	<i>вразливий, сестрин, певен, чистий</i>
м'яка група	<i>майбутній, хатній, завтрашній, ранній</i>

До твердої групи належать:

- прикметники, основа яких закінчується на твердий приголосний (*вразливий, добрий, прекрасний*);
- всі присвійні прикметники (*Наталчин, батьків, тещин*)
- короткі форми прикметників (*годен*)

До м'якої групи належать:

якісні і відносні прикметники з основою на м'який **н**, перед яким стоїть ще один приголосний:

майбутній, новітній, останній;

прикметники, які у Н. в. однини мають закінчення **-ій** (**-я, -є**): *безкрайї, колишня, художнє;*

прикметники на **-шній, -жній**, що утворені від прислівників *внутрішній, справжній*

МОРФОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ ПРИКМЕТНИКА

рід:

чоловічий
жіночий
середній

*лебединий, добрий
кімнатна, кмітлива
дівоче, веселе*

число:

Однина
множина

*гарний, гарна, гарне
гарні*

відмінок:

Називний
Родовий
Давальний
Знахідний
Орудний

*Золотий
золотого
золотому
золотий (золотого)
золотим*

МОРФОЛОГІЧНИЙ РОЗБІР ПРИКМЕТНИКІВ

- Запишіть слово. Визначте частину мови цього слова.
- Знайдіть початкову форму (називний відмінок однини чоловічого роду).
- Визначте розряд за значенням: якісний, відносний чи присвійний; ступінь порівняння (для якісних).
- Визначте морфологічні ознаки: рід, число, відмінок.
- Визначте групу (тверда, чи м'яка).
- Визначте форму (повна чи коротка).
- Знайдіть спосіб творення.
- Розберіться у правописі слова (як воно пишеться).